KAAKKOIS-SUOMEN RAJAVARTIOSTO **LAUSUNTO**
Rikostorjuntayksikkö

Imatra 8.9.2016

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

Viite: RVLDNo/2015/182;lausuntopyyntö

K-SR:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI RIKOSTORJUNNASTA RAJAVARTIOLAITOKSESSA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVISTÄ LAEIKSI

1. Toimivalta valvoa tieliikennelain säännösten noudattamista rajanylityspaikoilla

Toimivaltuuksien laajentumisen osalta on huomioitava, että RVL:n suorittaman summaarisen sakotusmenettelyn käyttöala tulee laajenemaan huomattavasti. Sakkokäsikirjassa on yksilöity noin 400 rikkomusta, joissa sakotusmenettelyn taustalla tieliikennelain (267/1981) 103 §:ssä säädetty liikennerikkomus. Vaikka rajanylityspaikoilla ei jouduta käyttämään kaikkea mahdollista liikennerikkomusten esitutkinnan soveltamisalaan kuuluvaa toimivaltaa on lisääntyneeseen sakotusmenettelyyn varauduttava sekä henkilöstöresurssien että koulutuksen osalta.

Sakkomenettelylain (754/2010) voimaantulo tapahtuu loppuvuodesta ja tässä vaiheessa on vaikea arvioida tarkasti uudistuvien prosessien vaikutusta summaaristen menettelyjen aiheuttaman työmäärän osalta. Tieliikennelain nojalla annettujen summaaristen menettelyjen voidaan arvioida kuuluvan valitusherkkien prosessien joukkoon. Tämän johdosta toimivallan laajentumisen osalta on myös varauduttava syyttäjän toimesta tapahtuvien lisätutkintapyyntöjen (esitutkinnan täydentäminen) määrän lisääntymiseen.

Tieliikenteen valvonnan toimivallan laajentuminen on myös kysymys, joka saattaa herättää arvostelua ja epäilyä rajavartiomiehen aiheesta saaman koulutuksen määrän ja laadun osalta. Tieliikenteen valvontaan liittyvän toimivallan laajentuminen edellyttääkin esitutkinta- ja valvontahenkilöstön lisäkoulutusta työpaikkakoulutuksen menetelmin ja rajavartijan peruskurssin opetussuunnitelmien päivittämisen. Rajavartiolain 20 §:n muuttamista koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä esittää nykyistä enemmän perusteluja siitä, millä tavoin Rajavartiolaitos valmistautuu tieliikenteen valvonnan toimivaltuuksien laajentumiseen.

2. Esityksen vaikutusten arviointi

Esitys laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa on suurelta osin pakkokeinolain 10 luvun (806/2011) ja poliisilain (872/2011) 5 luvun sisältämän sääntelyn uudelleen kirjoittamista. Voimassa olevan sääntelyn osalta rajavartiolain (578/2005) salaisia pakkokeinoja koskeva sääntely on perustunut poliisilain säännöksiin kohdistuvaan viittaustekniikkaan. Esityksessä viittaustekniikasta luopumista on perusteltu sillä. että se on ollut laillisuusvalvojien ja Eduskunnan perustuslakivalionkunnan kritiikin kohteena.

Vaikka lainsäädäntövallan käyttäminen kuuluukin Eduskunnalle, säädösvalmistelussa ei voida täysin sivuttaa hallitusvaltaa käyttävän valtioneuvoston tahtotilaa. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen ohjelman mukaan säädöspolitiikan yhtenä tavoitteena on sääntelyn nettomääräinen keventäminen. Viittaustekniikasta luopuminen ja olemassa olevan sääntelyn kopioiminen lisää olemassa olevan sääntelyn nettomäärää joten esityksen perusteluissa tulisi varautua perustelemaan hallitusohjelman tavoitteiden "vastainen toiminta" konkreettisemmin kuin vain toteamalla että täsmällisempi ja kattavampi sääntely edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista ja oikeusturvaa. Konkreettisempien perustelujen sisältö voisi rakentua Rajavartiolaitoksen esitutkintavastuulle kuuluvien rikosten esitutkintaan liittyvien menetelmien kuvailulla *(rikosten selvittäminen edellyttää yhä useammin salaisten pakkokeinojen käyttämistä)* ja pakkokeinojen käytön valvontaan liittyvään laillisuusvalvontaan. *(täsmällisempi ja kattavampi sääntely tehostaa myös laillisuusvalvonnan toteuttamista).*

Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi on sangen niukkaa. Hallituksen esitysten laatimisohjeet edellyttävät myös esityksen vaikutusten arviointia. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen ohjelman tavoitteena on myös kehittää lainsäädännön vaikutusarviointien laatua. Hallitusohjelman mukaisesti asetettu lainsäädännön arviointineuvosto toimii valtioneuvoston yhteydessä ja asettamispäätöksen mukaisesti lainsäädännön arviointineuvoston tarkoituksena on mm. parantaa hallituksen esitysten vaikutusarviontien laatua. Lakiesitys on luonteeltaan sellainen, että sopivien vaikutusarviointien löytäminen on haastavaa mutta vaikutusarviointi voisi rakentua esimerkiksi salaisten pakkokeinojen käyttömääriin ja suoritettuun laillisuusvalvontaan.

Rikostorjuntayksikön päällikkö
Kapteeni

Esa Korpi